

Landsbyspillemand paa Hannæs.

Ved N. Sodborg.

LIGESOM paa andre Egne har der ogsaa her paa Hannæsland i svunden Tid været en Del Landsbymusikantere, som var uundværlige ved Egnens Gilder og ved Dans og Legestue.

Her skal fortælles om nogle af disse gamle Landsbyspillemand, hvoraf enkelte lever endnu, men nu er gamle, og som vel nok har sagt Farvel til deres for dem saa kære Instrumenter.

Ude i Langvad, Tømmerby Sogn, lever endnu en af de gamle Spillemand, *Peder Kristian Strandridder*, som hans fulde Navn er. Han er født i Langvad 1846. Han viste tidlig Lyst til Musik, og han fortæller interessant om, hvordan han lærte at spille:

Da a var en 15-16 Aar, kom a ned til Lærer Jespersen i Vust for at lære at spille Violin; Jespersen var nemlig en dygtig Musiker. A var dernede en Uge i Træk og gav 4 Skil. for daglig Middagsmad. A lærte Noderne; det var mest gamle Danse, det gik ud paa. Jespersen havde ikke selv ret mange Noder, men han skrev tidt Danse op efter Gehør til mig. Det var mest Morgen og Aften, a fik Undervisning. Betalingen var 1 Mark om Dagen. Naar Jespersen var ude om Aftenen, var a tidt med.

Senere spillede a tidt ved Gilder, mest paa Nordhannæs; undertiden spillede a sammen med Jens Falkesen fra Højstrup, som ogsaa var Landsbymusikanter. Han havde en Nodebog med Afskrifter af mange herlige, gamle Dansemelodier.

En Vinter gik Arbejdsmand Knud Andersen, Tømmerby, og a over Isen, eller løb paa Skøjter, til Løgstør for at faa fat i de nye Dansemelodier, men vi fik dog ingen med tilbage, da de var for svære at spille for mæ. Vi var ogsaa henne hos en Spillemand paa Himmerland, Jens Brøndum hed han. Da vi kom tilbage til Løgstør, var der nogle venlige Folk, der ledte os over Strømmen, for det kunde nemlig være ret farligt for ukendte at løbe paa Skøjter der.

Senere var a lidt i Tømmerlære. Allerede som Dreng begyndte a at prænte Ligvers og sætte dem i Ramme; det var min Aftenbestilling, særlig om Vinteren, naar a ikke var ude at spille ved Gilder; a rend' et ude som saa mange andre unge. A fik 2-3 Kr. for et saadant Ligvers, saa det kund' godt blive til Penge.

Peder Strandridder har altid været fingernem og kunde udskære Dyr og Fugle i Træ. Nu er han blind den gamle Hædersmand.

En anden Landsbymusikanter var *Peter Skjoldborg* fra Feggesund eller Christian Peter Hansen, som hans rigtige Navn var; han var født 1831 i Øsløs, hvor Faderen Hans Mikkelsen Skjoldborg var Husmand og Snedker. Da han var en Storrisknægt, tjente han paa Vesløgsgaard, hvor han skulde hjælpe Røgteren Kræn

Thoudal i Stalden. Han havde stor Lyst til Musik og kunde allerede den Gang spille lidt Violin. Engang der var Gilde paa Vesløgsgaard med fine Damer og Herrer som Gæster, skulde Peter spille for dem. Han havde ingen Støvler, men saa laante han Kræn Thoudals; de var godt nok altfor store og meget tunge, men "to hvad, de kund' da bruges". Længere ud paa Aftenen skulde Gæsterne med Damer løbe gennem alle Stuerne, og det var saa Mening, at Spillemanden naturligvis skulde løbe foran og spille, men Kræn Thoudals Støvler dundrede saadan i Gulvet, at Peter blev flov og satte sig igen. Men han tjente da ligegodt en Daler den Aften.

Han kom til København som Soldat og blev Oppasser for en højere Officer og tjente nu og da en Drikkeskilling. Her traf han en Tysker, der var Musiker, og denne gav ham lidt Undervisning i Violinspil. Efter Tjenesten blev han et halvt Aars Tid i København og lærte Musik hos Tyskeren, som vel maa have fattet Godhed for ham. Han befandt sig godt, og han sagde gerne, naar han senere hen i Livet fortalte derom: "Ja, had' det et wæt Katrin", saa var a bløwen derind". Katrin' var nemlig hans Kæreste, Datter af Gaardmand Morten Kirkegaard i Amtoft.

Han havde lært Tømmerhaandværket, og da han kom tilbage, giftede han sig og drev sit Haandværk. Særlig lavede han Ligkister, og han kunde fortælle, at mange Gange hørte han, at der blev kastet med Fjæl enten i Værkstedet eller udenfor, og det var et sikkert Varsel for, at der snart vilde forekomme et Dødsfald.

Han drev nu ivrigt Musikken og spillede ved Gilder og Legestuer, særlig dog paa Sydhannæs. Han blæste ogsaa Klarinet og vist ogsaa Horn. Hans Musik var taktfast og god at danse efter, og han gav sig helt hen i den. Han kunde godt spille efter Noder, men spillede dog mest efter Gehør.

Veteranerne i Kommunen plejede aarlig at holde en fælles Veteranfest, Medaljebal, som Folk kaldte det. Veteranerne sydfra samledes i Amtoft og marcherede saa med Peter Skjoldborg, blæsende paa Klarinetten, i Spidsen gennem Byerne til Gaardmand Jens Thomsens Gaard i Øsløs, hvor Ballet altid holdtes. De andre Veteraner sluttede sig saa til Toget, eftersom det kom frem. Niels Kallehave, Arup, bar Fanen, for han havde været med i begge Krige og bar en Medalje med baade Fr. d. Syvendes og Kr. d. Niendes Billede paa. "Det var werkelig hiel rørende aa si di gammel Krigskaa'l", sagde Folk. De morede sig kosteligt, de gamle Svende, og naar først de fik Benene i Gang, gik Dansen lystigt.

Engang havde Peter Skjoldborg først spillet ved saadant et Medaljebal og derefter de følgende to Nætter ved andre Gilder. Da han saa hen paa

Morgenstunden begav sig paa Hjemvejen, vilde han for at forkorte Vejen gaa over Gaarden Søndergaards Marker. Men som han gik, faldt han i Søvn, og pludselig susede han ned i den dybe Skelgrøft mellem Søndergaards Mark og Vesløs Jorder. Rent uvilkaarlig greb han lynsnart Kalveskindsposen med Fjolen, som han bar under Armen, og fik den hævet saa højt, at den ingen Skade tog.

Forfatteren Johan Skjoldborg fortæller følgende Træk¹⁾ om Peter Skjoldborg, som jo var hans Farbror, da denne en tidlig Morgen vandrede hjem fra et Gilde: ”En Arup Mand, der var ude at flytte Køer, mødte ham og bad ham om at spille et Stykke for sig. Farbror Peter halede Violinen ud af den brogede Kalveskindspose, stemte Strengene, og saa satte de to gamle Svende sig ved hinanden i Vasegroben paa Arup Bjerge og hengav sig til Tonernes Verden og Udsigtens Herlighed.”

Engang havde han spillet ved et Gilde i Arup, og paa Hjemvejen tidlig om Morgen kommer han ind til en Gaardmand, hvor han lægger sin Violin fra sig paa Bordet i Dagligstuen, medens han gaar ud i Køkkenet for at tale med Manden. Men i det samme kommer en ung Mand ind i Stuen, han har ogsaa været med til Gildet og har faaet rigeligt med Drammer, saa han har et vældigt Mod. Da han ser Kalveskindsposen med Violinen, gaar han hen og dænger en Knytnæve ned i Posen, saa det giver et Brag. Peter Skjoldborg er helt ulykkelig for sin kære Violin; Halsen er slaaet løs og den har flere Skrammer, og han skulde endda bruge den samme Aften. I Stedet for at faa Hvile, maa han nu gaa til Thisted og faa Fjolen gjort i Stand og saa endda se at naa tilbage til rette Tid om Aftenen. Det er slet ikke altid saa let at være Landsbyspillemand.

Da Peter Skjoldborg blev gammel, overlod han sin Dattersøn Violinen. Engang han var i Besøg hos Datteren og Svigersønnen i Amtoft, tog han Violinen og vilde spille den gamle Ottemandsdans. Den første ”Repetis” gik ogsaa godt, men det var ham umuligt at gaa over i den næste, skønt han prøvede flere Gange. ”No er’et pinnede skidt”, udbød han da helt vemodig; det var vist den sidste Gang, han havde sin kære Violin i Haanden. Han døde i Febr. 1914.

Der var ogsaa en anden Musiker paa Sydhanhæs, nemlig Fisker *Jens Flyvholm* ved Feggesund. Han var født 1851 paa Harboøre, hvor Faderen havde en Skude, han sejlede med i Limfjorden, men om Foraaret fiskede han gerne lidt paa Havet, før han tog ud med Skuden. En Foraarsnat druknede han derude tillige med 10 Fiskere.

Jens Flyvholm var en Snes Aar, da han begyndte at lære at spille Violin. En gammel Spillemand fra Lemvig gik to Gange om Ugen ud til Harboøre og gav Undervisning i Violinspil; han gik altid med høj, sort Hat og lang Skødfrakke, Henning hed han. Jens Flyvholm spillede meget sammen med Peter

Skjoldborg; han spillede saa 1. Violin, og Peter satte Bas til med sin Violin. Han døde i Fjor.

Paa Nordhanhæs var der en Spillemand, som heller ikke bør glemmes. Det er afdøde Grmd. *Peder Andreas Pedersen*, Tømmerby, født der 1852. Han viste tidlig Anlæg for Musik. Han spillede først Harmonika, da han ikke maatte faa en Violin for sin Far. Mange unge samledes i hans Hjem, og Dansen gik lystigt hen over Lergulvet til hans Harmonikamusik. Men endelig fik han da en Violin og fik Undervisning hos Chr. Rask, Nors, hvor han ogsaa lærte at spille Klarinet.

Senere kom han til at spille sammen med sin Nabo, Grmd. *Lars Lynge*, som blæste Fløjte. De spillede sammen gennem mange Aar, baade over hele Hanhæs og udenfor. Per Andreas og Lars Lynge eller ”Tømmerby Musik”, som de kaldtes, var vel kendt, og Ungdommen dansede gerne efter deres Musik. Per Andreas kunde godt spille efter Noder, men som Regel lærte han gerne Stykkerne udenad, før han gik ud til Gilder med dem; han kunde spille flere Nætter i Træk uden at trættes. Der er bevaret et Par af hans Violinbuer, hvor der er slidt dybe Furer ned i Træet af hans Fingre, saa det kan nok ses, at de er blevet brugt.

Da Peder Andreas blev gammel, spillede han gerne for sig selv de rigtige gamle Turdanse og Valse fra hans Bedsteforældres Tid; dem holdt han af, og dem kunde han aldrig glemme. Han døde 1928.

- - -

Fhv. Grmd. og Spillemand *Lars Lynge* i Tømmerby, nu Bjerget, har paa sin 79 Aars Fødselsdag nedskrevet sine Erindringer fra sit Liv som Musiker, og de skal gengives her, da de giver et særdeles godt Billede af, hvordan en Landsbymusikanter Liv formede sig for 50-60 Aar siden og hvor meget mangan en ung Mand med Lyst til Musik maatte døje for at naa sit Maal:

Musiken har staaet mæ i Hovedet, fra a var Dreng. Da a gik til Skole, var a og min Nabo, Per Andreas, de andre Skolebørns Hofmusikere. Vore første Instrumenter var et Stykke Papir og en Redekam. Da a blev konfirmeret, blev dette Instrument dog for primitiv, og a fik saa først en Harmonika, men den tiltalte mæ heller ikke. - Men nu begyndte Genvordighederne. A maatte jo ikke have med Musiken at gøre for min Fader, og det var i den bedste Mening fra hans Side, for han var bange for, at a skulde blive ødelagt, for i hans Ungdom var Spiritus mere i Højsædet ved Gilder end nu til Dags, og Spillemanden ved Landsbygilder - for der var den Gang sjælden mere end en - maatte endelig ikke blive glemt. Han fik baade først og sidst, saa hvis han ikke blev helt fuld, var der let Anledning til at blive halvfuld, og det var det, der afskrækkede min Far. Men nu tilbage til Genvordighederne!

En Violin maatte der jo til, men a havde jo ikke Penge nok, og det var spildt Ulejlighed at bede min Fader om Hjælp. Endelig fik a da 15 Mark skrabet

¹ Se ”Turistforeningens Aarbog” for 1932, p. 85.

sammen, og for dem købte a saa min første Violin, men ingen, og særlig da ikke min Fader, maatte vide det. Til alt Held havde a mit Kammer i Udhuset, og der havde a et Skrin, hvori a gemte min kostbare Skat. Om Natten, naar a var vis paa, at ingen hørte det, tog a den frem. Men hvad saa? A kunde jo ikke stemme den, men a havde i min Skoletid lært at kende en Skala, og at der er en Note, som hedder A, og at Strengene hed Kvint, Kvart, Ters og Bas, samt at A udføres paa løs Kvart, og at det er derefter, de andre Strengene stemmes. A begyndte saa at stramme Kvarten saa meget, som a syntes kunde være passende, og saa begyndte a at stryge paa denne Streng og lade Fingrene gaa i Nummerorden 1-2-3; derefter gik a ligesaadan over paa de andre Strengene, indtil a syntes, der var Harmoni, og paa den Maade lærte a at stemme min Violin, for theoretisk Undervisning i Musik har a aldrig faaet. Da a havde lært den første lille Melodi, lod a min Fader vide, at a havde en Violin. A ved ikke, hvad han tænkte, men han sagde ingenting til det, og dermed er de første Genvordigheder ved min Musik næsten til Ende, men der kom flere senere.

Saa gik der en Del Aar. Min Nabo, Gaardmd. Peder Andreas, havde ogsaa lært at spille Violin og saa smaat begyndt at tjene Penge derved, og han sagde nu til mæ, at dersom a fik en Tværføjte, kunde vi have mange fornøjelige Timer sammen med hinanden, og maaske kunde vi komme til at følges ad ud at spille, hvilket jo ogsaa skete endda mange, mange Gange.

en Mand i Thisted, som blæste i Orkesteret, og hos ham kunde a nok faa en Fløjte. Da a kom ind til ham med mit Ærinde, raadslog han først med sin Kone, om han skulde sælge sin Fløjte eller ej; ja, hvad, sagde han, han kom maaske ikke til at blæse mere, og Enden blev da, at a fik den for 25 Kr. A var glad, naar han blot vilde sælge den; a havde jo rigtignok laant de fleste af Pengene, men siden opdagede a, at Fløjten var halvslidt, men naar Tosser kommer til Marked, tjener Kræmmeren Penge, for a har senere hen købt 3-4 Fløjter Magen til for 10 Kr. Stykket.

Saa laante a en Fløjtetabel, for a kunde jo ikke manøvrere med 6 Klapper, men ved Nattestudier og Ihærdighed fik a endelig Fingerstillingen lært til de forskellige Noder. A tjente siden min første Fløjte fri tilligemed mange flere, men a blæste ogsaa Fløjte i 26 Aar. Min Fader sagde til mæ engang, mens a sled med det, at dersom a nogensinde fik Gavn eller Fornøjelse af det Fløjtespil, saa vilde han forgylde mæ; ja, a husker ikke, om han sagde netop det, men det var da Mening, men det ved a da, at a blev ikke forgyldt, mens han levede og heller ikke siden.

A forsøgte ogsaa en lille Smule at blæse Trompet, men baade den og Violinen var Herre over mæ, men Fløjten der var a Herre, ikke saaledes at forstaa, at a ikke har hørt min Overmand, for det har a saa mange Gange, men den kunde a da saa nogenlunde kommandere, som a selv vilde, men Øvelse fik a jo heller ikke saa lidt af i disse 26 Aar. A var nemlig den eneste, som paa den Tid drev Fløjtemusik mellem

Søren Chr. Pedersen, 77 Aar

Lars Lyng, 79 Aar

A var nu 23-24 Aar gammel og besluttede, at nu vilde a raade mæ selv, og a købte saa en gul Buksbomfløjte til 5 Kr. A spyttede og forestillede, at a blæste i den; men Nej Tak! ikke en Tone vilde den give fra sig i lange Tider; da først opdagede a, at den bar sit Navn med Rette, den var stædig, men det var a ogsaa, og a gik omsider af med Sejren. Men den blev dog snart for simpel for mæ, og a solgte den. A vidste ikke, hvor a skulde henvende mæ for at faa en ordentlig Fløjte, men omsider fik a at vide, at der var

Thisted og Fjerritslev, altsaa for godt 50 Aar siden, og i Dag fylder a 79 Aar, saa a havde et stort Virkefelt og kom derved til at spille med 18-20 Violinmusikere.

Det første Sted, a var rekvireret til at spille, var i Øsløs til et Bal i det Hus, hvor senere Maler Andersen boede i. A kom til at spille sammen med to gamle Musikere, nemlig *Peter Vigsø* og *Peter Skjoldborg*; a ved ikke, om de havde nogen Akkord, men da vi var færdige, spurgte de, hvormeget a saa skulde have. Ja, det vidste a da ikke saa lige, det skulde de selv

bestemme, og saa gav de mæ 4 Kr.; a haaber da, at hver af dem fik ligesaa meget. Det var de første Penge, a tjente ved min Musik. Hvor høj a var, da a gik derfra med Løfte om at komme til at tjene Penge som Musiker, ved a ikke, men a var da $66\frac{1}{4}$ Tomme paa Sessionen, og a er nok steget nogle Tommer efter den Bedrift, i det mindste i mine egne Tanker; a havde jo aldrig før tjent 4 Kr. paa saa kort Tid.

Men der indtraf ogsaa Genvordigheder. Engang spadserede a fra Tømmerby til Vester Thorup, hvor der var Bryllup, og mødte i Bryllupsgaarden Kl. 10 Frmdg. og blæste til anden Dags Nat Kl. 12 og kom hjem til Tømmerby Kl. 2 Nat, men hvor mange Gange a sov, mens a gik hjem, ved a ikke, men da havde a tjent mere end 4 Kr.

Saa var det et Aar, at a blæste 9 Nætter i et Træk men da a var færdig med disse 9 Nætter, var der ogsaa gaaet en Sene løs i mit venstre Haandled ved at holde paa Fløjten. Per Andreas og a skulde engang spille ved et Gilde i Dalgaard i Østerild; a har altid døjet med at holde mæ vaagen, naar a var ude at spille, a har staaet op og blæst mange halve Nætter for ikke at falde i Søvn. A havde for meget at bestille, naar a var hjemme, og fik af den Grund temmelig lidt Søvn og Hvile. Men nu til Gildet i Dalgaard. Vi blev jo der, ligesom andre Steder, gerne stillet an i et Hjørne af Stuen. A kan tydelig huske det endnu, a sad paa en Fjæl i det sydvestre Hjørne med Ryggen mod Vinduerne og blæste og faldt saa hen i et Blund, men a hørte alligevel Violinens Toner og fulgte alligevel med med Fløjten, men om det var ligesaa kraftig som i lysvaagen Tilstand, ved a ikke, men det var underligt, at a i det hele taget kunde følge med. Men som a sad der og blæste, saa drømte a, at Værten stod foran mæ med en Tallerken fyldt med Smaakager og holdt den hen foran mæ og sagde Værsaagod, og a sagde Nej Tak saa højt, at a vaagnede derved. Per Andreas hørte det ogsaa og slog en høj Latter op; thi han forstod straks Situationen, og der var flere end han, der lo, da de hørte Sammenhængen, og a morede mæ ogsaa selv, det var da ikke noget at græde over, og det er virkelig passeret, som det her er fortalt.

Den Gang var der jo ikke elektrisk Belysning i Gildestuerne; der blev gerne kun oplyst med Tælle- eller Stearinlys, og da Damernes Skjorter var 6-7 Alen vide, kunde det nok hænde, naar der var rigtig Fart paa Møllen, at der blev et Øjeblik Mørke. A er nu ikke sikker paa, at det var lige ubehageligt for alle de dansende Par. Der kunde ogsaa gerne være Fare for, naar vi sad paa en Stol paa Gulvet, at baade Fløjte og Bue kunde tage Fribillet, dersom vi ikke holdt godt fast ved Værktøjet.

Da a var Spillemand, boede a i mit Fødehjem i Tømmerby, og vi havde en lille Gaard til 2 Heste og 12-14 Kreaturer. Naar a skulde langt af Led og spille, kunde a jo køre. Det var engang a skulde til Klim at spille, og a vidste, a skulde til Amtoft paa Sydhannæs Natten efter. Da a saa kom tilbage fra Klim, tog a den

anden Hest og kørte til Amtoft, hvor a straks kom i Seng og sov, til Gildesgæsterne begyndte at komme. Der stod godt nok en Strikkemaskine i den samme Stue, som a sov i, og skønt der var blevet arbejdet med Maskinen hele Tiden, havde a dog ikke hørt noget.

Engang skulde a spille ved et Bryllup, Boiel, som det kaldtes, i Hokser. Kristian Torgius fra Hokser kom nemlig hen og vilde have mæ til at hjælpe ham at spille, og det vilde a naturligvis saa gerne, men der var det kildne ved det, at vi skulde blæse foran Bryllupstoget, naar det kørte til Kirke. A sagde jo til ham, at a ikke saa godt kunde blæse Kornet, men han mente, det gik nok, og vi prøvede med det samme, og han syntes da, a blæste meget pænt, hvad a nu ikke gjorde. Nok er det, vi skulde da prøve.

Da Bryllupsdagen kom, blev vi jo stillet an ved Indgangsdøren og skulde give hver, der kom, et lille Stykke. Det gik endda saa nogenlunde, saa længe vi havde den ene Ende ved Jorden, men a vidste nok, der vilde komme noget værre, og det slog ogsaa til. Vi blev jo stablet op paa en Vogn, da vi skulde køre til Kirke; a var tilfreds, a kunde være krøbet i et Musehul, men havde a sagt A, maatte a ogsaa sige B. Vi sad altsaa paa Vognen og blæste, men det er ikke saa let, som naar man staar paa Jorden; man ved jo ikke, om man har Trompeten ved Munden eller ej. Min Frygt for den Kirketur var nu ikke ubegrundet, for da vi var kommet halvvejs, kunde vi ikke faa saa meget som en Tone ud af Hornene. Da vi kom nær til Kirken, prøvede vi igen og gav nogle Hyl og Stød; først da vi stod paa Jorden igen, gik det bedre. A tænkte saa stille ved mæ selv: Bare vi endda var vel hjemme og inde i Stuen, saa skulde a nok gøre det godt, som her var mindre end godt, for der vidste a da, at a nogenlunde var Herre over Situationen.

Da a var 52 Aar, holdt a op med Musiken; mine Nerver blev ødelagte ved, at a fik for lidt Søvn og Hvile og havde for meget Arbejde at gøre hjemme. Og a tabte ogsaa noget Lysten, for a syntes, de var saa unge og barnlige, dem a spillede for. Mine jævnaldrende, som a havde været sammen med, gik fra, og a blev selv for gammel.

A afhændede saa Instrumenterne og havde ingen Fløjte i 25 Aar. Men nu har a Radio, og der hører a lidt en Fløjtesolo, som langt overgaar, hvad a nogensinde har kunnet lave, men de har nok ogsaa kostet mere paa deres Uddannelse end mæ og blæser paa kostbare Fløjter. Men a hører ogsaa Numre, som a selv har spillet de hundrede Gange; a fik derved Lyst til at blæse en Gang igen og fik en Fløjte, og nu prøver a sommetider at følge med, naar et af disse Numre bliver spillet.

Den moderne Dansemusik og den moderne Dans huer mæ ikke; a synes ikke, det kan kaldes Musik, og Dansen er da ynkelig at se paa, for de danser jo ikke, de nærmest gaar og forestiller, at de er ude at vade, men a vil undskyldte dem, for de kan jo ikke andet, og de følger med Moden efter bedste Evne, og det er jo

det, det drejer sig om. Men a siger: Godt at a ikke skal høre og se paa det!

Slut med den!

Bjerget, den 7. Februar 1932 *Lars Lynge.*

Lars Lynge spillede tidt sammen med en kendt Musiker fra Vester Han Herred, nemlig *Søren Chr. Pedersen*, som han her er afbildet sammen med; det var særlig hos Jens Smed i Bjerget Kro, de spillede sammen. Søren Chr. Pedersen er født i Vust Holme 1855 og tilbringer nu sin Alderdoms Dage i Aggersund.

Han gengiver her nogle af sine Minder:

Den første Gang a hørte en Violin, og i det hele taget hørte Musik, var a vistnok kun en 3-4 Aars Purk. Det var en Mand fra Thy, som hvert Aar gik omkring fra Hus til Hus og spillede. Han kom ogsaa en Dag ind hos mine Forældre og bad om at maatte spille for os. A saa noget paa det Apparat, han tog ud af Hylsteret, men da han saa pludselig begyndte at spille, gjorde det et saa voldsomt Indtryk paa mig, at a tudbrølede løb ud i Køkkenet og raabte: ”Aah, han spiller os hiel ihjel!”. Siden blev a jo klogere, og da a en Dag hørte en Lirekasse, syntes a, at det var noget af det dejligste, a kunde høre.

Men det var dog Violinen, der drog mig mest, og da a fik en, var a rigtignok glad. Da a var 12 Aar, spillede a første Gang til Bal i min Fødeby; vi var da to Spillemand, og a spillede 1. Violin; a kunde allerede den Gang spille alt, hvad a kunde synge, baade Runddans og de fleste Turdans, ligefra Totur og opefter. Først da a var 14-15 Aar, kom a rigtig i Lære hos Musiker Chr. Rask i Ø. Vandet, en af den Tids bedste Musikere i Thy, i hvert Tilfælde af dem, a har hørt.

A spillede jo en hel Del hernede i Byerne omkring mit Hjem, i Holme, Ullerup, Odde, Klim, Thorup og Vust og mange andre Steder, men særlig spillede a tidt hos Kromand Jens Smed i Bjerget Kro sammen med Spillemand fra Hannæs. Der i Kroen spillede a engang til et Bal for Ungdommen; Lars Lynge, Tømmerby, skulde ogsaa have spillet, men blev syg, og saa maatte a være alene om det. Det var nu ikke saa let, for der var 28 Par, og det var Folk, der allesammen baade vilde og kunde danse. Men da a var færdig, var min Fortjeneste ogsaa 28 Kr., det meste, a nogensinde har tjent ved et Gilde. Den mindste Fortjeneste a vistnok har haft ved et Bal, var i Thorup Kro til Fastelavnsdans, Legestue; det varede i to Nætter, og om Mandagen slog de ”Katten af Tønden”, men da vi var færdige, var hele min Fortjeneste kun - 6 Kr. Der blev ikke betalt ved Indgangen, saa de skulde selv betale mig for Musikken, men det glemte de, eller maaske havde de brugt Pengene til andre Ting.

At spille tre Nætter i Træk uden at faa sovet om Dagen har a kun prøvet een Gang. Hvor a spillede den første Nat, kan a ikke huske, men det var vistnok i Vester Thorup. Næste Nat skulde a til Bejstrup og

tredie Nat til Bjerget Kro. Da der var saa langt mellem Stederne, og de ikke holdt op at danse noget Sted før hen paa Eftermiddagen, kunde der ingen Tid blive til at sove. A kom dog til at køre med en Familie til Bejstrup og tilbage igen til Thorup, men saa maatte a gaa til Bjerget; der var jo ingen Cykler den Gang. - Nej, det var ikke altid saa let at være Landsbymusikanter i gamle Dage.

Søren Chr. Pedersen.

- - -

De gamle Landsbyspillemand var langtfra Kunstnere paa deres Instrumenter; nogle kunde vel knap nok læse Noder men spillede ”vild”, som man sagde. Men mange af dem var alligevel i Besiddelse af musikalske Evner, nogle endogsaa af ret betydelige, og havde Forstaaelse af Musik, og de var sikkert alle mere eller mindre grebne af Tonernes underfulde Magt.

Naar Spillemandene i et Hjørne af Gildestuen stemte op med Violin og Klarinet eller Horn, stod baade unge og gamle i Forventning; thi de gamle Melodier kunde nok gribe Sindene. Den gamle Folkemusik havde dybe Kilder, runden af Folkets egen Rod. Af dens friske Væld har mange Slægter drukket gennem Tiderne.

(Historisk Årbog for Thisted amt 1932, side 307-319)